

Myötätuulta

no: 28
2016

Merimaskussa

Myötätuulta Merimaskussa -lehti on ilmestynyt v:sta 1992. Merimasku-Seura on julkaissut lehteä v:sta 1995

Sisällys

Ylpeästi merimaskulainen	3
Katriina "Kati" Sirko-Honka In Memoriam	4
Vuoden 2015 lossivahti	5
Järvikalan arvo nousee kun meressä kannat ehtyvät	6
Kollolan kesä 2016	8
Vähäpaasin viimeinen asukas	10
Merimaskulaiset kylät, II	12
Kirkonkylää muistellen	14
30-vuotinen sota ja sonvihän aika Merimaskun kirkon tienoilla	17
Kalaan Merimaskun "vesille"	20
Ei kesää ilman rakennushommia Kollolassa	24
Merimaskulaisia muistoja lahjaksi	26

Julkaisija:
Merimasku-Seura r.y.

Toimituskunta:
Maarit Lineri,
p. 044 9064 591
maarit.lineri@gmail.com

Taitto/sivunvalmistus:
Maarit Lineri

Vuosikerta 24
Ilmestyy kerran vuodessa
marras / joulukuussa

Tekstiä voi toimittaa
Merimasku-Seuran puheenjohtajalle tai
toimituskuntaan

Painopaikka:
Winbase Oy, Kaarina

ISSN 1238 - 108X

Puheenjohtaja:
Maikku Tuomi
0400 827295
maija-leena@mjtuumi.fi

Sihteeri:
Erkki Rantala
p. 0400 899 808
erkki.rantala@dnainternet.net

Rahastonhoitaja: Ritva Pajukoski
pajukoskiritva@gmail.com

Kansikuva: Maarit Lineri;
Takakansi: Maarit Lineri

Päätoimittajalta

Ylpeästi merimaskulainen

Maija-Leena "Maikku" Tuomi
puheenjohtaja

Kirjoitan tämän lehden pääkirjoitusta ensimmäistä kertaa. Jalassani ovat pitkään Merimasku-Seuran puheenjohtajana toimineen Maaritin suurensuuret saappaat, jotka olen täyttänyt aivan omilla villasukillani.

Oltuani Merimasku-Seuran puheenjohtajana vuoden päivät, minulla on tunne, että veneemme on juuri vasta irtautunut rannasta. Minä olen peräsimessä, miehistö on kokenutta, soutajia on tulossa lisää ja iloisesti matkamme jatkuu yhteistuumin eteenpäin.

Merimaskulaisuudesta olen ylpeä. En ole täällä syntynyt. Asunutkin vasta vähän yli kuusi vuotta. "Sillan yli tulut", niin kuin tavataan sanoa. Hyvin olen juurtunut ja tietoisesti siihen myös pyrkinyt.

Merimasku on jollekin rauhallinen nukkumalähiö, lapsiperheille turvallinen paikka lasten kasvaa. Täältä löytyvät kauniit maisemat, tilaa, hiljaisuutta ja luonnonrauhaa. Naantaliinkin on vain vaivaiset kymmenen kilometriä. Minulle kotiutumisen ja viihtymisen tarkoittavat myös ihmisiin tutustumista, paikkojen tuntemista, kotiseudun menneisyyden tuntemista ja tunnetta kuulua osana johonkin ja vaikuttaa.

Merimaskusta löytyy yllättävän monta mahdollisuutta harrastaa. Yhdistysten määrä lasketaan kymmenissä.

Noin vuosi sitten päätimme kutsua koolle kaikki merimaskulaiset yhdistykset tekemään yhteistyötä oman kylän hyväksi, saamaan näkyvyyttä ja äänemme kuuluville. Kaikilla yhdistyksillä on omat omaleimaiset piirteensä, mutta yhteistä on yksi ja sama tavoite; tehdä Merimaskusta parempi paikka asua. Päätimme olla yhdessä enemmän ja saada jotain aikaan. Annoimme ryhmälle nimen Hynttyyt yhteen.

Ensimmäinen yhteinen ponnistuksemme Hynttyyt yhteen -porukalla olivat Suvilystit viime kesäkuussa. Saimme aikaan oman kylän kesätahtuman, joka onnistui yli odotusten jopa sään suhteen. Sade ja tuuli taukosivat juuri tapahtuman ajaksi! Yhdelle paikalliselle yhdistykselle näin suuren tapahtuman järjestäminen olisi melko mahdollista, mutta kun toimijoita oli useita, ei kenenkään työtaakka muodostunut kohtuuttomaksi, vaan yhdessä tehden se oli antoisaa.

Myös paikalliset rannan yrittäjät ovat tulleet mukaan Hynttyyt-toimintaan ja heidän panoksensa tapahtumien järjestämisessä onkin korvaamatonta.

Elokuussa Apajalla järjestimme Harrasteillan. Yhdistyksillä oli mahdollisuus esitellä toimintaansa uusia harrastuksia etsiville merimaskulaisille. Merimaskun Abdon alulle panemaa harrastetapahtumaa järjestettiin nyt Hynttyyt yhdessä.

Jatkoa on luvassa: Joulukin saapuu Merimaskuun – kuinka muuten kuin yhteisvoimin!

Olisiko Hynttyyt yhteen -toiminnasta malliksi vaikka tuleville merimaskulaisille kunnanvaltuutetuille? Me merimaskulaiset haluaisimme tulla paremmin kuulluiksi kaupungin päättäjien taholta. Kun kysymyksessä on valaistus pimeään aikaan, kirkonkylän rannan siisteys ja turvallisuus tai vaikkapa Kollolan nurmikon leikkaaminen, olisi hienoa saada kertoa ja kuulla vastauksia nopeasti ja avoimesti, ei kuukausikaupalla vastausta odotellen.

Iloa ja valoa kaikille pimenevään syksyyn!

Katriina "Kati" Sirko-Honka

1946–2016

In Memoriam

Kati, joksi häntä enimmäkseen kutsuttiin oli monella tavalla muistiin jäävä henkilö. Kati oli määrätietoinen, itsenäinen ja mielipiteensä selvästi esiin tuonut nainen. Se teki hänestä joidenkin mielestä jopa etäisen ja vaikeasti lähestyttävän. Mutta sisimmältään Kati oli lämmin, muista huolehtiva ja uskollinen ystävä.

Elämänsä aikana Kati ehti tehdä monenlaisia töitä aina taksin ajosta lähtien. Eläkkeelle hän jäi Naantalın terveystakeskuksesta sairaala-apulaisen toimesta. Meri ja veneily pikkuisella moottoriveneellä oli Katille tärkeitä.

Jos kesäinen veneily oli hänelle tärkeä harrastus, niin talvisin hän harrasti kaikenlaisia käsitöitä. Entisessä Käsityöpankissa olivat kangaspuut ahkerassa käytössä. Merimasku-Seuran toiminnassa hän oli mukana alkuajoilta lähtien ja seuran hallituksessa vuodesta 1995. Kati oli aktiivinen toimija myös Merimaskun seurakunnassa. Varsinkin diakoniatyö oli lähellä hänen sydäntään. Myös yksi hänen kiinnostuksen kohteensa olivat suvun vanhat esineet, joita hän säästi ja vaali. Etenkin isänsä suvusta hän oli kiinnostunut.

Viimeisinä vuosina Kati otti vastuulleen seuran "emännän" viran. Lähinnä se tiesi kokousten kahvituksesta vastaamista, mutta myös kesäisin Kollolan kahvion hoitajien organisoinnista. Liekö muutokset elämäntilanteessa taikka suunnitelmien selkeytyminen, mutta Katin olemuksessa alkoi olla uutta puhtia ja virtaa jo parin viime vuoden aikana.

Kati oli juuri saanut elämänsä uuteen järjestykseen ja suunnitteli tulevaisuuttaan innolla. Hän oli saanut Naantalista itselleen mukavan kodin uudehkosta kerrostalosta ja sitä hän sisusti ja kalusti mieleisekseen.

Toki hänellä oli ollut jo monia vuosia ongelmia terveytensä kanssa, mutta ei hän tehnyt siitä mitään numeroa. Siksikin hänen poismenonsa oli loppujen lopuksi yllätys.

Merimasku-Seurassa jäimme kaipaamaan joskus napakoitakin Katin kommentteja ja mielipiteitä.☘

Maarit Lineri

Kirjoittaja on Merimasku-Seuran entinen pitkäaikainen puheenjohtaja

Vuoden 2015 lossivahti

Taattisten tila

Karin ja Markku Aaltonen

Teksti ja kuva: Maarit Lineri

Tänä vuonna Merimasku-Seuran hallitus päätyi nimeämään Lossivahdiksi, ei vain yhtä henkilöä, vaan kokonaisen tilan ja sen edustajat Karin ja Markku Aaltonen.

Yksi Lossivahdin valintaperusteista on Merimaskun tunnetuksi tekeminen ja sitä tämä pariskunta on todella tehnyt. Myös osallistuminen kotiseututyöhön on ollut Taattisten tilan isäntäpariskunnan sydäntä lähellä.

Taattinen on jo 1500-luvulta tunnettu tila, joka on vuosisatojen saatossa nähnyt niin nousuja kuin tuhojakin. Tila ei säästynyt 1600-luvulla poliittisilta vainoiltakaan. Elämä Taattisilla on viimeisen sadan vuoden aikana kuitenkin huomattavasti rauhoittunut.

Karin ja Markku Aaltonen ovat hoitaneet tilaa vuodesta 1983. Alun alkaen tila oli aivan tavallinen merimaskulainen maatila, jossa varhaisperunan ja sokerijuurikkaan lisäksi kasvatettiin sikoja ja lampaita.

Tilalla keskityttiin myös vanhojen rakennusten kunnostamiseen ja perinteen vaalimiseen monella saralla. Kiireidensä keskellä he ovat ehtineet osallistua myös Kollolan kesän toimintoihin. Viimeksi Karin Aaltonen oli keittomestarina kun Kollolan torpan punamultaa keitettiin. Taattisten tila myös lahjoitti materiaalit.

Vähitellen Taattisten tilan toiminta on painottunut maatilamatkailulle, joka tänä päivänä onkin tilan pääasiallista toimintaa. Taattisten tilan markkinointi on tehnyt tilasta tunnetun ulkomaita myöden. Se, jos mikä on ollut koko Merimaskun tunnetuksi tekemistä. Kotimaassa tilan tunnettuus vain lisääntyi siellä tehdyn elokuvan "Viikossa aikuiseksi" myötä.

Pitkäaikainen markkinointityö Merimaskun tunnettuuden hyväksi ja rakkaus kotiseututyötä kohtaan ansaitsee Taattisille vuoden Lossivahti -kunnianimen. Onnittelut Taattisten väelle.☘

Karin ja Markku Aaltonen ottivat nimityksensä vastaan Merimaskun Suvilysteissä Rantamakasiinin terassilla.

Taattistenjärvi on pian myös kuhajärvi

Järvikalan arvo nousee kun meressä kannat ehtyvät

Teksti: Juha Haapakoski
Kuvat: Maarit Lineri

Lounais-Suomen Kalatalouskeskuksen johtaja **Cris Karppinen** uskoi kiinnostuksen järvien ylisuuria kalakantoja kohtaa kasvavan kun merikalastusta joudutaan rajoittamaan kantojen ehtymisen takia.

Merimaskun Taattistenjärveen pulahdi 3000 kuhanpoikasta syyskuun puoliväissä. Istutus oli osa uutta Suvinuottatapahtumaa, jota vietettiin ensimmäisen kerran. Järjestäjinä olivat Taattistenjärven Suojeluyhdistys ja LC Rymättylä-Merimasku sekä Taattisten tila.

Idea tapahtumasta syntyi toukokuussa Naantalissa kaupungin ja Varsin Hyvä-yhdistyksen kutsumassa tilaisuudessa, jossa etsittiin juonta kalastusaiheisen ja kotimaisen kalan kysyntää lisäävälle kylätapahtumalle Merimaskussa. Rymättylässä ja Velkualla sellainen jo on.

Nuotanvedon kannalta järvi on periaatteessa ihanteellisen syvä.

Järven keskisyvyys on liki 4 metriä. Rymättylän-Merimaskun leijonilla on parin vuosikymmenen kokemus talvinuotan vedosta Rymättylän Röölin edustalla. Pari vuotta sitten Merimaskuun hankittiin Posiolta lähinnä muiden pyyntiä varten rakennettu, hieman käytetty järvinuotta. Silloin kokeiltiin Taattistenjärven nuottausta parikin kertaa. Kun tarjolla oli sekä välineet että tekijät, oli Merimaskun Suvinuotta-tapahtumalle perusta olemassa.

Kesäkuun alussa ohjelman runko esiteltiin EU:n Leader-hankkeita käsittelevälle Varsin Hyvä-yhdistykselle. Idea pidettiin niin hyvänä, että yhdistys päätti tukea hanketta, vaikka muodollisesti hakemus ei ollut vielä lähellekään valmis.

Virallisesti päävastuun tapahtumasta kantoi Taattistenjärven Suojeluyhdistys, joka tähän asti on toiminut

säästöliekillä. Jäseninä on järven vesialueiden ja kesämökkien omistajia sekä asiasta muuten kiinnostuneita merimaskulaisia.

Suvinuotan ohjelma rakennettiin kolmen teeman varaan.

Nuottaus itsessään oli tietysti pääasia. Kotimaisen kalan kysyntää ja käsitystä veden tilasta päätettiin parantaa pyytämällä ja valmistamalla maistiaisista järven kaloista. Turun Keittiömestareille vietiin etukäteen valmisteltavaksi kalaa n. 50 kiloa. Nuottapäivänä niitä jaettiin sitten ilmaisina makupaloina. Tarjolla oli mm. haukimurekettä, paistettua ahventa ja lahnan filettä.

Järvikalan arvo nousemassa

Lounais-Suomen Kalatalouskeskuksen johtaja Cris Karppinen puhui tilaisuudessa järvien kalakantojen hoidosta. Hän uskoi järvien arvon nousevan oikealle

tasolle kun merikalastusta joudutaan rajoittamaan liikakalastuksen takia. Monissa järvissä kuten Taattistenjärvestäkin kalakanta on mieluummin liian runsas kuin tavanomainen.

Kuhan istuttaminen järkevää-kala on sameiden vesien kala.

Järveen laskettiin kaikkiaan 3000 kuhanpoikasta. Suurin osa jouduttiin istuttamaan jo viikko ennen tapahtumaa, sillä poikasia ei voida pitää kauan väliaikaisissa astioissa. Siksi tapahtumassa nähtiin vain parin sadan poikasen vapautuminen hapella täytetystä kelmupakkauksesta.

Tilaisuuden väkimmäiseksi arvioitiin noin 300 henkeä. Taattisten tilan ravintola ja pihalle kojuna pystyttäneet n. 15 yrittäjää olivat päivään tyytyväisiä. Ehkä vain nuotanvetäjät olivat päivän antiin hieman pettyneitä. ☘

Kollolan kesä 2016

Teksti ja kuvat: Maija-Leena Tuomi

Puheenjohtaja Maija-Leena "Maikku" Tuomi kaatamassa vaaleanpunaista juomaa Kollolan avajaisissa.

Kollolan kesään 2016 kuuluivat kesäteatterin Tuli-
tikkuja lainaamassa -näytösten jälkeen perinteiseen
tapaan kesäkauden avajaiset. Niin kuin muissakin
arvokkaissa tilaisuuksissa, Kollolassakin kohotettiin rapar-
perimehumaljat tilaisuuden aluksi.

Kesän näyttely "Pässinpökkimiä ja raappahousuja"
esitteli merimaskulaista vaatetuksen historiaa. Näyttely
oli koottu kokonaisuudessaan Merimaskun teatterin pu-
kuvarastosta. Varaston vaatekokoelma on pääosin saatu
lahjoituksina paikallisilta asukkailta.

Uskolliset mallinukkemme "Maria ja Joosef" puettiin
yöasuihin. Maria sai peruukkiinsa papiljotit ja yöpaitansa
päälle ihanan aamutakin. Kymmenet laukut, hatut, alus-
vaatteet, sukat, kengät ja kravattit pääsivät pukuvaraston

uumenista näytteille. Osaa sai sovittaa päälleen ja ottaa
vaikkapa selfien oikean selfietikun kanssa. Vanhat valo-
kuvat kertoivat entisajan pukeutumisesta. Tyypilliset asu-
kokonaisuudet 40-, 50- ja 60-luvuilta löytyivät varastosta
helposti näytteille asetettaviksi. Kureliivit, rintaliivit ja
sukkanauhat tuskin koskaan tai ainakin ani harvoin ovat
näyttämöllä näyttelijöiden päällä, mutta nyt niitä pääsi
hämmästelemään. Omaa tarinaansa kertoivat loppuun
asti paikatut flanelialuspaidat ja alushousut. Olihan
esillä tietenkin ne raappahousut ja pässinpökkimätkin.

Kollolan tonttu jätti jälkiä

Keskiviikkoisin heinäkuussa etsittiin ensimmäistä
kertaa Kollolan tontun jalanjälkiä. Kierros piharaken-
nuksissa ja Kollolan navetassa, torpassa ja pihapiirissä
kertoivat samalla entisajan elämästä Kollolassa. Sen
kaiken on nähnyt tietenkin vain Kollolan kotitonttu,
joka nyt varmasti hämmästeli vierailijoiden touhuja
jostain kolostaan salaa seuraten. Jalanjäljet houkut-
telivat paikalle lapsia ja lapsenmielisiä. Ensi kesänä
kotitontun jalanjäljille pääsee jälleen ja ehkäpä vielä
löytyy uusiakin jälkiä etsittäviksi.

Kollolan navetta toimi kahvitteulutilana jo teatteriesi-
tysten aikana, koska Kollolan parkkipaikan reunaan
nousi uusi varastorakennus näyttelijöiden taukotilaksi
ja ulkotyökalujen varastoksi.

Heinäkuussa keskiviikkoisin pidettiin auki kahviota
ja samalla pystyi tutustumaan näyttelyyn ja kotitontun
kierrokseen.

Elokuussa saaristokulttuuriviikolla Kollolassa laulettiin
yhteislauluja. Koko joukko laulun ystäviä lauloi auringon
porottaessa pilvettömältä taivaalta. Siinä samalla ehdit-
tiin joku hattukin sovittaa päähän ja ottaa yhteiskuva!
Saariston tuoksua, makuja ja ääniä tarjoihtiin samalla
viikolla ennen kuin Kollolan ohjelmallinen kesäkausi
sitten päättyi yhteisiin talkoisiin pihapiirissä.

Aikaisemmilta vuosilta yleisö jäi kaipaamaan kesän
keskiviikkojen esitelmälaittoja, joita onkin taas luvassa
ensi kesänä. ☘

Näyttelyssä oli esillä myös yöasuja

Alusasujen kirjo kertoi paljon ihmisten säästäväisyydestä ja peräti niukkuudesta.

Anne-Maj Palmgren toi yhteislaulutilaisuuteen iloisen naisjoukon. Hattuja oli pakko kokeilla päähän.

Vähäpaasin viimeinen asukas

Pekka ja Silja vilkuttavat laiturilla Vähäpaasin rannalla. Saunarakennus häämöttää vasemmalla.

Teksti: Maarit Lineri
Kuvat: Silja Heljanderin albumi

Matti Huovinen kertoi minulle usein, miten hän kunnioittaa, ihailee ja samalla säälii Merimaskun kalastajia ammatin raskauden ja vaarallisuuden vuoksi. Sain häneltä listan ammattikalastajista.

Löysin listalta nimet **Pekka** ja **Silja Heljander**. Koska Silja Heljander oli ennestään tuttu, lähdin jututtamaan häntä. Kävi ilmi, ettei hänen miehensä enää ollut ammattikalastajana heidän yhteiselonsa aikana. Saari oli kuitenkin heidän asuinpaikkansa ja päätin kertoa tarinan saaristoelämästä.

Silja on tyttönimeltään Santalahti ja kotoisin Kaksosten Länsitalosta. Hänen äitinsä **Anita Koskinen** hoiti kaksosveljensä **Aimon** taloutta. Samassa taloudessa näiden ja Siljan lisäksi asui myös äidin aviomies **Lasse**. Silja muistelee lapsuuttaan lämmöllä. Etenkin hän muistaa isoisäänsä, joka asusteli rannassa Terhola nimisessä paikassa. Vielä vanhanakin tämä kävi päivittäin Kaksosissa. Elettiin vaatimattomasti, mutta niin elivät kaikki muutkin.

Nuoret löytävät toisensa

Elämä kuitenkin odotti Siljaa muualla.

Silja oli vasta 16, kun hän ystävättärensä kanssa osallistui Kalastusseuran järjestämälle retkelle Itä-Suomeen.

- Matkaan lähdettiin linja-autolla - muistelee Silja - auto ajoi Iskolan kautta ja sieltä kyytiin astui mahdollotoman komea nuori mies. Retkellä poikettiin monenlaisiin nähtävyysspaikkoihin, Savonlinnassa mentiin tanssimaan. Siellä Silja kertoo toivoneensa, että tuo komistus hakisi häntä tanssimaan. Niin tapahtuikin, eikä se sitten jäänytkaan ainoaksi kerraksi. Tosin kesti vielä monta vuotta, ennen kuin asiasta päästiin sen pidemmälle. Olihan Pekka häntä 7 vuotta vanhempi. Vuodet kuluivat ja tämä nuorukainen toi hänet tanssipaikoilta kotiin ensin moottoripyörällään ja myöhemmin autolla. Kun Silja täytti 20 vuotta päätettiin pistää jalat saman pöydän alle ja avioitua. Häitä vietettiin 1968.

Kyllä Silja tiesi, mihin hän oli menossa, sillä häntä oltiin jo käyty näyttämässä tulevalle anopille, **Taimi Jokiselle**. Hän muistaa, miten hän ihastui saaren heti

ensi vierailulla. Vähäpaasin kallionnotkelmat kukkivat sinisinä orvokeista. Luontoa rakastavalle Siljalle se oli kuin paratiisi. Kaikki ihmettelivät, että sinne saareenkö sinä meinaat mennä? Ei sekään enää ollut kovin yleistä, että muutetaan anopin kanssa samaan huusholliin. Kummassakin riitti muilla ihmettelemistä.

Omavaraistaloutta Vähäpaasilla

Taimi-anoppi oli poikansa kanssa asunut kahden jo 10 vuotta, mutta hän otti miniän mieluusti vastaan. Taimi oli jäänyt leskeksi Pekan ollessa vain 2-vuotias ja muuttanut itseään 30 vuotta vanhemman kalastajan emännöitsijäksi Vähäpaasiin. Lopulta he olivat menneet naimisiin. Papan kuoltua olivat äiti ja poika jääneet saareen.

Saaressa elettiin omavaraistaloudessa. Taimilla oli aina lehmä - Tokka - Ja toisinaan myös vasikka. Itse kasvatettiin perunat, porkkanat, punajuuret, kaikki, mitä taloudessa tarvittiin. Vain kahvi, jauhot ja sokeri ostettiin kaupasta. Anoppi kurnusi itse voita.

Pekka oli kasvanut kalastusammattiin vanhan papan mukana, mutta ammattikalastus loppui jo heidän avioittonsa alkuaikoina.

- Olisi pitänyt investoida uusiin, isompiin rysiin, suurempaan veneeseen ja moottoreihin. Lisäksi kalan vastaanotto oli mennyt kovin hankalaksi, se ei enää kannattanut. Pekka päätti, ettei hän enää investoi kalastukseen. Hän oli jo aiemmin käynyt Naantalissa töissä ja sitä hän päätti jatkaa. Hän toimi ahtaajana Naantalin satamassa, kertoo Silja.

Kalastus ei tietenkään loppunut siihen. Verkkokalastusta Pekka harrasti koko ikänsä. Satunnaisesti hän vei autollaan kalaa määrätulle torikauppiaille Turkuun. Torimyyntiä ei harjoitettu.

- Kalaa syötiin talossa joka päivä monessa muodossa: savustettuja ahvenia, uunilahnaa, paistettua haukea. Kuha oli ykköskala, muistelee Silja. Siihen aikaan saatiin vielä turskaa, mutta sitä pidettiin ihan roskakalana, se heitettiin tunkiolle. Minä päätin kerran, että kokeillaan sitä paistaa ja kyllä se kaikille maistui, jatkaa Silja.

Lapset syntyivät perheeseen varsin lyhyen ajan sisällä. Silja sopeutui saarielämään täydellisesti, luontoihmiselle se oli paras paikka asua. Ihana anoppi auttoi suuresti sopeutumisessa. Kun lapset sitten kasvoivat ja menivät kouluun jäi lasten kuljettaminen luontaisesti Siljalle, koska mies oli muualla töissä. Talvisin Pekka ”koki” jään etukäteen lähtiessään töihin, että kulku oli turvallista.

Taimi ja Taimin lehmä, Tokka

Kelirikkoaikana oltiin aina varauduttu, että oli tarpeeksi ruokaa varalla.

- Velkuan yhteysalus kävi avaamassa väylän, jotta päästiin keväällä huonon jään aikana veneellä kulkemaan. Siitä tulikin vähitellen niin yleinen tieto, että kesämökkiläiset soitteli ja kyseli onko vesi jo auki, naureskelee Silja.

- Pekka kyllä pääsi aina töihin aamuisin ja iltasella kotiin. Hän soitti aina jos työpäivä venyi, ettei minun tarvinnut olla huolissani.

Lasten varttuessa tuli Siljalle tunne, että voisi käydä ”ulkopuolella” töissä. Niinpä hän kouluttautui aikuisena kodinhoitajaksi. Saaressa asuminen ei mitenkään haitannut työssäkäyntiä. Hän toimi pitkän aikaa kodinhoitajien varahenkilönä.

Nyky aika saavuttaa saaren

Sähköt saatiin saareen vasta 1985. Siihen asti kaikki oli toiminut kaasulla: valot, jääkaappi, hella.

Silja innostuu kertomaan, miten sähköt saatiin Vähäpaasiin. -Merimaskun Maamiesseurantalolla oli taas kerran tanssit. Olin siellä yksin, kun Pekka oli töissä. Siellä sattui olemaan uusi kunnanjohtaja **Jaakko Olenius**, joka haki minua tanssimaan. Otin heti asiakseni kertoa hänelle, että meillä ei vielä ole sähkötä. Hän otti asian heti omakseen. Kerran sitten **Runo Aaltonen** toi koko kunnanvaltuuston meille pitämään kokousta. Heidän mukanaan oli myös sisäasiain kakkosministeri **Johannes Koikkalainen**. Kun sitten jouduin välillä hakemaan veneellä lapset kotiin, niin miehet olivat hiukan ihmeissään. Eihän se saaressa asuvalle ollut sen kummempi venereissu kuin mantereella asuvalle automatkan.

Sähköjen saannin jälkeen ei enää paljoa kynttilöitä poltettu. Ensimmäiset ostokset taisivat olla Osuuskaupan loppuunmyynnistä hankitut kuusenkynttilät. Sitten tulivat tietenkin pakastin, jääkaappi, pesukone... Naisten elämä helpottui monella tavalla.

- Lapset lähtivät aikanaan maailmalle ja me jäimme Pekan kanssa kahden. Pekalle ei olisi tullut kuuloonkaan, että hän olisi lähtenyt saaresta. Enkä minäkään sitä halunnut.

Kalastajan kohtalo

- Sitten tammikuussa 2009 Pekka lähti noutamaan postia. Siltä matkalta hän sitten ei palannutkaan. Tapahtui se, mitä vuosien varrella olin pelännyt. Sinä talvena oli huonot jäät. Moni pilkkijäkin putosi jäihin ja joku taisi hukkuakin. Niin moni kalastaja on niistä naapurisaaristakin mennyt hukummalla, kertoo Silja murheellisenä.

Pekka koki saman kohtalon, miksi Matti-pappikin tunsu suurta myötätuntoa kalastajia ja saareissa asujia kohtaan. Työnsä ja asuinpaikkansa tähden he asettuivat suureen vaaraan niin syksyisillä myrskyillä kuin talvisilla arvaamattomilla jäillä.

- Ehkä näin oli tarkoitettu, sillä Pekka ei olisi koskaan muuttanut vapaaehtoisesti pois saaresta. Olen lohduttanutkin itseäni sillä, että hän säästyi sellaiselta vanhuudelta, että olisi joutunut pois saaresta.

Ihminen kestää, kun on pakko

Elämä kuljetti Siljaa kuitenkin lempein käsin eteenpäin. Hänet kutsuttiin töihin samaan vanhainkotiin, missä hänen äitinsä oli asukkina. Hän sai kaksin verroin lohtua; työ piti ajatukset kiireisinä ja hän sai puhua sydämensä

Vähäpaasin asuinrakennus tänä päivänä

auki äidilleen.

- Ihmeesti sitä ihminen kestää. Saaressa asuva asettaa elämänsä eri järjestykseen. Luonnon kanssa on oltava sinut. Saaressa asuva on koko ajan tietoinen elämän arvaamattomuudesta. Itsesuojeluvaistot kasvavat erilaisiin mittoihin.

- Saari on ollut minulle niin tärkeä. Saatoin istua kalliolla ihaillen ilta toisensa jälkeen kaunista auringon laskua, Pekka saattoi sanoa, että mitäs sitä tuijotat, kyllä se laskee taas huomenna. Luonnon edessä on pakko hiljentyä. Nyt on kaikki hyvin

Siljalla on vuokra-asunto Merimaskussa. Siellä hän asuu talvet, mutta kevään koittaessa hän muuttaa kissoineen ja istuu taas tutulle rantakalliolle ja ihailee auringonlaskua. ☘

Merimaskulaiset kylät, II

Lieranta 1943

Teksti: Terttu Kraemer
Kuvat: Merimasku-Seuran arkistoto

Sääty-yhteiskunta alkoi muotoutua Suomessa 1200-luvun lopulla, jolloin maalliset ja hengelliset johtomiehet saivat etuoikeuksia. Maallisen rälssin synnyn perustana oli kruunun ratsuväen tarve. Virkataloja eli rälssitiloja (ruots. frälse) saivat alkuaan omistaa vain aateliset, myöhemmin myös papit ja porvarit.

Varsinaista ”aatelia” ei kuitenkaan vielä ollut keskiajalla, vaan ne joilla oli varaa hankkia ratsu, miekka ja haarniska voivat tarjoutua kuninkaalle ja ryhtyä ratsumiehiksi. Heidä kutsuttiin rälssiksi ja heidät asuttamia tiloja rälssitiloiksi. Tilat vapautettiin maaverojen maksusta ikuisiksi ajoiksi ja verovapaus säilyi, vaikka ratsupalvelusta ei enää suoritettukaan.

Maaomaisuus ja sen jakautuminen oli keskeinen tekijä keskiajan yhteiskunnan valtasuhteissa. Niinpä 1500-luvun lopulla Ruotsissa maaomaisuus jaettiin kruununtiloihin, perintötiloihin ja rälssitiloihin. Kruununtilat olivat valtion omaisuutta, mutta niitä hallitsivat virkamiehet viran puolesta, torpparit tai vuokraviljelijät. Vuoden 1789 asetuksella turvattiin talonpojan hallintaoikeus kruununtilaan. Hänen tuli pitää tila kunnossa ja maksaa verot säännöllisesti. Täten hän sai oikeuden ostaa tilan omakseen maksamalla kolmen vuoden veromäärän ja samalla tila muuttui perintötilaksi. Suomessa talonpojat säilyttivät vapautensa ja valtaosa maaomaisuudesta olikin talonpoikien omistuksessa.

1600-luvun puolivälissä aateliset elivät mahtiasemissa, koska heitä palkittiin kruununtiloilla, jotka muuttuivat

rälssitiloiksi ja aatelismiehestä tuli rälssimies, jolla oli oikeus periä perintötalon eli verorälssitalon verot. Suomessa kruununtilojen erityisasema lainsäädännössä säilyi pitkälle 1900-luvulle, Ruotsin vallan aikaiset säädökset kruununtilojen perinnöksi ostamisesta kumottiin vasta 1995.

Merimaskun rälssitilat

Useimmat merimaskulaiset kantatilat olivat 1500-1600 aikana rälssitiloja. Merimaskussa ei ollut varsinaisia aateliskartanoita, joten kruunun virkatalot läänitettiin lähikuntien aatelisille ja he saivat näin veronkanto-oikeuden. Mm. rymättyläläinen **Johan Spåre** osti Liamaan ja Köylijärven rälssioikeudet. Askaisten Lempisaaren haltuun taas päätyivät pitäjän länsipuolen tilat, kuten Danskila, Pohjalainen, Karvinen, Finnilä, Killainen ja Kuuslahti sekä vielä Koveri. Kankaisten Hornien rälssiksi päätyivät Iskolan talot, Lieranta ja Lukkarainen, myöhemmin niitä hallitsi Lempisaaren kartanon de la Gardie-suku, Louhisareen kuuluivat Karjalainen ja Seikkula. Aatelismies saattoi myös yhdistää entisiä talonpoikaistiloja suuremmiksi asumakartanoiksi, kuten liivinmaalainen **Johan Böckler** perusti jo 1570-luvulla Taattisten asumakartanon, johon yhdistettiin myös Pekolan yksinäistila.

Koska kuninkaat olivat hyvin avokätisesti jakaneet tiloja aatelisille, aiheutui siitä verotulojen väheneminen kruunulle, kun taas aatelisten maaomaisuudet kasvoivat. Näin ei voinut jatkua ja niinpä 1680-luvulla lahjoitusmaita alettiin palauttaa takaisin kruunulle. Kruunulle joutuneiden tilojen viljelijät muuttuivat

kruunun talonpojiksi ja maksoivat veronsa maanviljelyksen, karjanhoidon tai kalastuksen tuotteina. Ainoastaan runsas kymmenen tilaa Merimaskussa jäivät rälssitiloiksi. Tässä yhteydessä mm. Hirvoisten, Kukolaisten ja Tärkkisten tilat eivät menettäneet sukuoikeuttaan ja ne lukeutuivat nyt ns. vanhaa perintöä oleviksi tiloiksi.

Sotilasvirkatalot eli puustellit sekä ratsastilat eli rusthollit

1600-luvun loppupuolella alettiin järjestää ruotuväkilaitosta ja tässä yhteydessä syntyivät ratsastilat eli rusthollit tai ratsuväen sotilasvirkatalot eli puustellit. Ratsuväen merkitys sodankäynnissä oli tärkeä. Ratsatalo (ryttarehemman) on oma terminsä. Ratsastalolla tarkoitetaan sellaista, jonka isäntä sitoutui varustamaan ratsuväkeen ratsaan (= ratsun, ratsumiehen ja varusteet). Sopimuksen teko oli vapaata, mutta vain pääasiassa vauraimmilla taloilla oli siihen varaa.

Ratsastalolliseksi saattoi ryhtyä vain kruunun- tai perintöluontoisen talon isäntä muttei rälssitalon. Tehokas keino estää kotitalon joutuminen rälssiksi oli ryhtyä ratsastalolliseksi.

Niillä alueilla, missä oli paljon rälssitiloja, oli vastavasti vähemmän ratsastiloja. Varsinai-Suomen saaristossa, kuten Merimaskussa oli vain vähän ratsastiloja, koska aateliset halusivat pitää kiinni rälssitilallisistaan. Vuoden 1719 luettelossa Merimaskussa niitä oli 25.

Vakituisen sotamiehenpidon järjestämiseksi Merimaskussakin kaikki talot jaettiin ruotuihin, joiden tuli ylläpitää ruotusotamiestä, hänen varusteitaan sekä rakentaa tälle torppa. Yleensä yhteen ruotuun kuului kaksi tai kolme taloa. Ratsutilat Koveri, Tärkkinen, Tammisaari ja Mälsälä ylläpitivät hevosta ja sotamiestä verovapauksistaan. Edellisten lisäksi rakuunatorppia oli Kaksoisten, Kuusniemen ja Sannaisten rustholleissa sekä Taattisten tilalla.

Vuonna 1886 maassamme Keisarillisen Majesteetin asetuksella rusthollijärjestelmä päätettiin purkaa asteittain. Tämä aiheutui siitä, että vuonna 1878 toteutettiin yleinen asevelvollisuus. Ruotsin vallan aikana sotilasvirkamiehet, upseerit ja aliupseerit saivat palkkatilaksi kruunun omistaman maatilaa, sotilasvirkatalon eli puustellin (boställe). Sotilaan asema määritteli, minkä kokoisen puustellin hän sai esim. everstille annettiin kartano, kun taas alempiarvoisille sotilaille luokkaa pienemmät talot. Rauhan aikana heidän piti asua tilallaan, viljellä sekä pitää rakennukset kunnossa. Vuosiakin kestävien sotaretkien aikana tilaa viljeli vuokraviljelijä eli lampuoti, joka joutui maksamaan vuokraa puolet tilan tuotosta. Vuonna 1809 virkatalovelvollisuus lakkasi, kun Suomi siirtyi Venäjän vallan alle. Sotilaat saivat kuitenkin asua tiloilla elämänsä loppuun saakka.

Aatelisilta peruutetut rälssitilat tulivat kruunun

käyttöön, joka puolestaan siirsi ne sotilaspäälliköiden käyttöön. Merimaskussakin kolmesta kruunulle palautetuista taloista muodostettiin sotilasvirkatalot eli puustellit. Näin syntyivät Karjalaisten, Lukkaraisten ja Nygårdin (Uudenkartanon) sotilasvirkatalot. Karjalaisissa asui Turun ja Porin läänin ratsuväkirykmentin Vehmaan komppanian korpraali, Lukkaraisissa taas Aatelislipullisen everstiluutnantin komppanian ratsu- mestari ja Nygårdissa jalkaväkirykmentin esikunnan majoitusmestari.

Kun Suomi oli liitetty Venäjän keisarikuntaan, ruotujakolaitos lakkautettiin vuonna 1810. Sotilastorpat piti palauttaa omistajilleen ja tästä aiheutui, että monet entiset sotilaat joutuivat hankkimaan uuden ammatin ja mahdollisesti myös uuden asuinpaikan. ☘

Lähteenä käytetty: Merimaskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta.

Karjalainen

Lukkarainen

Tärkkinen

Kirkonkylää muistellen

Teksti: Sirpa Tammelin muisteli Turku 2011 ”Kylämatka” -projektissa Merimaskun kirkonkylää
Kuvat: Merimasku-Seuran arkistot

Jokisen torppa Rukoushuone Vähäpaltte Risuhellän torppa Salosen kauppa Osuuskauppa Jokisen nahkuriverstaan rakennuksia Kunnantalo

Merimaskun kirkonkylä oli pitäjän elävä, virkeä keskus 1940- ja 1950-luvuilla, joita aikoja nämä muistelut lähinnä koskevat

Kirkon lisäksi täällä oli posti, kaksi kauppaa, kaksi pankkia ja toimiva linja-autoliikenne sekä vielä matkustajalaiva Pohjolakin poikkesi Osuuskau-
pan laituriin. Posti toimi Postimäellä Salosen kaupan yhteydessä omissa postihuoneessaan. Kauppiaana toimi **Hilmer Salonen**. Postikonttoria hoiti lähinnä kauppiaan rouva **Edit Salonen**. Postin lajittelivat kolme postinkantajaa, jotka lähtivät omille reiteilleen aamupäivällä. Posti, kuten myös sanomalehdet tulivat linja-autossa kirkolle aamupäivällä klo 10:15. Lähinnä kirkonkylän asukkaat hakivat itse postinsa postitoimistosta. Asiointi postissa oli varsin vilkasta, koska kauempaa tulleet kävivät siellä kaupanteon yhteydessä. Paitsi maitse, tultiin myös veneellä kauppaan ja varsinkin kesäaikaan oli paljon kesäasukkaita, jotka liikkuvat veneellä.

Pankkeja ja kauppoja kirkonkylässä
Osuuskauppa eli viralliselta nimeltään Naantalin Osuusliike toimi mäen alla, nyt jo entinen Merikievarin (nyk. Ravintola Naapuri, toim. huom.). Sen ajan

tavan mukaan kaupoissa myytiin ruokatarvikkeiden ohessa melkein kaikkea rautanuloista polttoaineisiin. Erityisesti on jäänyt mieleeni Osuuskaupan varasto, punahirsinen rakennus (nykyinen Rantamakasiini), jossa oli karkean suolan varasto ja öljyä, jota piti sekoittaa bensiiniin.

Säästöpankki toimi Osuuskaupan varastoa vastapäätä punaisessa tuvassa ns. Bonon talon alapuolella. Samassa paikassa oli myös linja-auton kääntöpaikka, niin että se kääntyessään tuli melkein tuvan ikkunasta sisään. Punainen tupa tietysti hajotettiin, kun uusi säästöpankin talo rakennettiin sen yläpuolelle.

Osuuskassa toimi ennen oman talon valmistumista useissa paikoissa esim. Maamiesseurantalolla ja viimeksi Terveystalon alakerrassa.

Kulkuyhteydet toimivat
Kulkuyhteydet Naantaliin ja Turkuun olivat hyvät ja ”nopeat”. Linja-autolla oli kolme vuoroa Turkuun päivittäin, myös viikonloppuisin. Mutkaisista teistä huonoista keleistä huolimatta kirkolta suoraan Turkuun matka kesti vajaan tunnin. Lukioaikani 50-luvulla myöhästyin koulusta vain yhden ainoan kerran huonon autokelin takia.

Persoonallisia asukkeja
Kirkonkylässä asui myös joitakin iäkkäitä persoonallisuuksia, joista kerron. Postimäen takana asui Sillanpään Hanna (**Hanna Moijonen** 1869–1958), joka elätti itseään kehruuksilla ja varmaan nuorempana oli ollut piikomassa ja muissa naisten aputoissa. Muistan erityisesti hänen puheensa, jossa esiintyivät sanat ”plakkari”, ”tuorstai” ja monet ruotsinvoittoiset sanat, joita en aina ymmärtänyt.

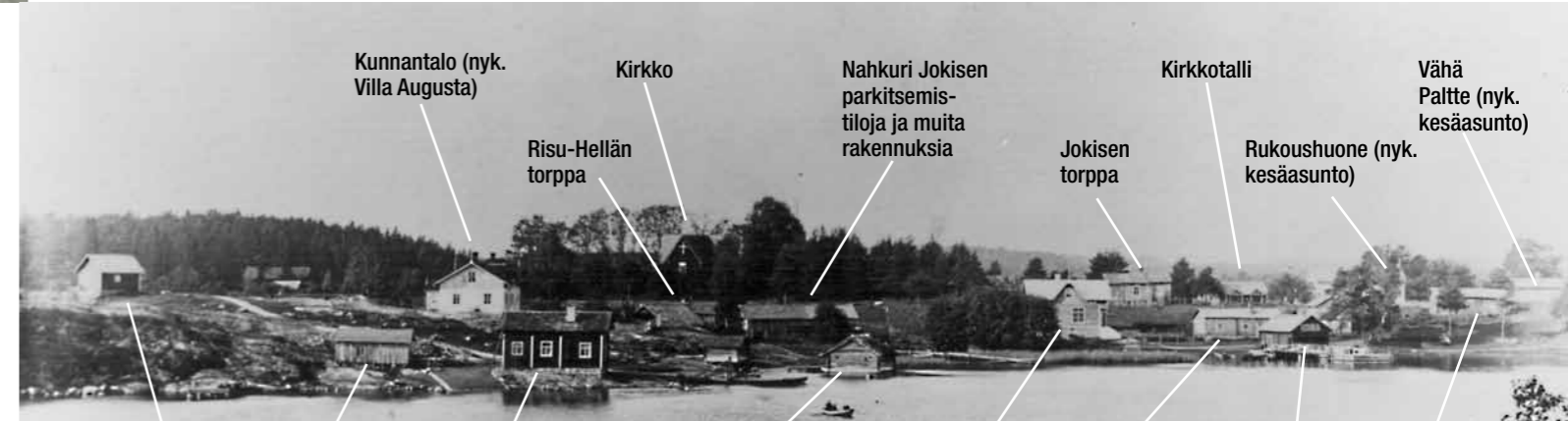
Mäntymässä asui neuloja-Hellä (**Hellä Järvinen** 1886–1964), jonka tuvassa usein istuin ja ihmettelin nuppineuloja hänen suussa.

Säästöpankin punaisessa tuvassa asui Sanni-täti (**Sanni Lindroos** 1888–1960), jonka luona linja-autoa odottivat saivat kahvia ja lapset lätytyä sekä ruisleivän ”reikiä”, silloin kun hän leipoi. Sanni-täti hoiti myös Kuuroa Jokisen pappaa (**Henrik Oskar Jokinen** 1868–1955) entistä kirkonkellojen soittajaa ja nahkuria, joka asui tuvassaan mäellä lähempänä kirkkoa.

Hänen nahkuriverstaansa sijaitsi nykyisin jo entisen Rantamarketin tontilla. Se ei enää lapsuudessani ollut toiminnassa ja oli vähän pelottava paikka suurine

Etualalla Palteen torppa, Takana näyy Osuuskauppa ja oikealla Osuuskaupan sauna. Molemmat edelliset rakennukset yhä jäljellä.

Kunnantalon ulkohuusi Lossituvan ulkorakennus Vanha lossitupa. (nykyinen kauempana rannasta) Säjän rantavaja ja laituri Osuuskauppa (nyk. ravintola Naapuri) Sanniri tupa Osuuskaupan makasiini (nyk. ravintola Rantamakasiini) Paltte (paikalla nyk. omakotitalo) Kunnantalo (nyk. Villa Augusta) Kirkko Risu-Hellän torppa Nahkuri Jokisen parkitsemis-tiloja ja muita rakennuksia Kirkkotalli Jokisen torppa Rukoushuone (nyk. kesäasunto) Vähä Paltte (nyk. kesäasunto)

saaveineen ja pimeäkin se oli. Nahkurin verstaasta vastapäätä rivitalon alapuolella asui ”Mörskän”-Hellä (**Hellä Nylander** 1892–1971) harmaassa tönössä, joka oli ympäröity risuilla. Hän kokoili niitä polttopuiksi metsistä. Mörskän-Hellä ei päästänyt uteliaita lapsia tupaansa, vaan ajoi meidät pois. Muutoin hän oli hyväluontoinen, tuli perunannostoon ruokapalkkaa vastaan ja huolellisesti keräsi ”vikruutinjuuret” pelolta pois.

Santalassa asui Santalahden täti (**Sofia Emilia Santalahti** 1874–1954) entisen kansakoulunopettajan leskirouva, jota äitini kävi auttelemassa ja me lapset tietysti mukana. Kun meillä ei ollut radiota, sain käydä hänen luonaan kuuntelemassa lastentunnit.

Talon toisessa päässä asui herastuomarin leskirouva (**Aina Betsaida Santalahti** 1872–1956). Hän oli huonokuuloinen ja myöhemmin hänen asuessaan Turussa kävin häntä joskus kouluaikoinani katsomassa.

Santalassa oli ollut myös Osuusliikkeen myymälä joskus, koska pitkään muistan, miten talon päädyssä

vielä luki ”Naantalin Osuusliike”. Santalassa toimi myös alkuun äitiys- ja lastenneuvola ennen Terveystalon (nyk. yksityinen asuintalo, toim. huom.) valmistumista. Erityisesti on jäänyt mieleen terveysisaret **Ester Lammi** ja **Mirja Ahonen**.

Säjässä asui ja tilaansa hoiti **Elna Vilkala** ja apumiehensä **Janne** sekä myöhemmin **Väinö Koskinen**. Mäntylästä muistetaan erityisesti **Niilo Vilander**, joka ämmänlängellä kanto vettä omenapuille.

Kirkonkylä muistoissani

Tässä vain pintaraapaisu entisiin kirkonkylän asukkaisiin. Vielä kuitenkin mainitsen, että kunnantalokin (nyk. Villa Augusta, toim. huom.) on monena ollut. Kävin siellä kaksi ensimmäistä luokkaa alakoulua, joten koulunakin se on ollut. Silti siellä oli kunnantoinen toimisto ja koulun opettajan asunto.

Huvituksista mainittakoon elokuvanäyttännöt ja iltamat näytelmineen Maamiesseurantalolla.. Näytelmätoiminta oli vilkasta etenkin Kukolaisten

Palhteentien alku. Takana näkyy vanha lossitupa

Edessä Säjän laituri (juuriskalaituri), seur. Osuuskaupan laituri ja takana Salosen laituri

Salosen kauppa lintuperspektiivistä

Palhteentiellä kesällä 1936 Palteen torpan päädyssä

Nipan aikoina. (Niilo Alpinen 1904–1990) Hän oli innokas vetäjä. Myös kesäisin nuorisoi pelasi pesäpalloa ja lentopalloa. Etenkin nuoret miehet urheilivat urheilukentällä, kun se oli sen ajan mukaan hyvässä kunnossa. Sitten he hikisinä ja kiihkoissaan tulivat nauttimaan munkkeja ja virvokkeita Ahdon kioskille, joka sijaitsi nykyisen ”Käsityöpankin” paikalla. (nyk. yksityisasunto, jossa Naantalinnon opiston kutomapiiri kokoontuu) Myyjällä kiirettä piti, kun kaikki huusivat yhtä aikaa haluamaansa.

Jokisen tontti rakennuksineen ja puutarhoineen hävisivät ja tilalle nousi Vaisteen kauppa. Mörskän-Hellän harmaa tönö hävitettiin ja tilalle rakennettiin kirkonseudun rivitalo.

Vanhat kuolivat ja tilalle muuttivat uudet asukkaat. Niin minäkin lähdin maailmalle, mutta palasin kotikylääni eläkepäiville. ☚

Teksti: Maarit Lineri
Kuvat: Merimasku-Seuran arkisto ja Maarit Lineri

Kirkkosali 1940. Saarnatuoli on erilainen kuin nykyään ja siitä puuttuu katos. Miekat ovat kaikki vielä tallella ja ne on ripustettuna eri seinälle.

30-vuotinen sota ja Isonvihan aika Merimaskun kirkon tienoilla

Tämä kirjoitus sai alkunsa uteliaisuudesta. Minua on jo kauan kiinnostanut ja ihmetellyt miekat, jotka ovat Merimaskun kirkon seinällä. Kirkon esitteessä niistä on maininta, mutta ei muuta selitystä.

Sitten löysin seuraavan tiedon: Merimaskun kirkon ja sen tavaraston tarkastuskirja tehty syyskuun 28 päivänä 1891. Siinä oli maininta otsikon ”Kirkon kaunistuksia” alla: *4 värjaa* (suom. miekkaa) ja *tyhjä tuppikuorin seinässä*. Ja vielä silmiini osui samaisessa kirjassa selostus saarnatuolista: *Saarnatuoli on 1857 parannettu maalattu mustaksi ja valkoiseksi, kullatuilla ja hopeoituilla listoilla. Sen seinällä on erityisillä asemilla 4 puista pronssinkarvaista veistokuvaa.*

Uteliaisuus johtikin sitten paljon kauemmaksi. Oli palattava aina

Merimaskun ensimmäisen kirkon valmistumisvuoteen 1648.

Ilmeisesti jotkut esineet nykyisessä kirkossa ovat peräisin tästä ensimmäisestä kirkkorakennuksesta; käsivarsiaiheiset puulampetit vlt 1673, saarnatuoli 1658 (maalaukset 1668) ja ehkä myös kullatuilla peltikoristeilla varustettu nelihääräinen kynttelikkö (mallin kerrotaan olevan keskiaikainen).

Vilua ja nälkää 1600-luku ei ollut helppo vastaperustetulle kappeliseurakunnalle. Koskaan ei tiennyt, mihin sotaan kuningas tarvitsi miehiä.

Keskiaikaisen mallin mukaan tehty kynttelikkö rautaa kullatuilla peltikoristein.

Vuonna 1953-1954 kirkon ja kellotapulin peruskorjauksen yhteydessä löydetyn vanhan saarnatuolin osia käytettiin nykyiseen saarnatuoliin.

Koko kuningas **Kustaa Aadolfin** valtakauden ajan vallitsi valtakunnassa jatkuva sotatila, mutta 30-vuotinen sota (1618 - 1648) rasitti valtakuntaa enemmän kuin mikään sitä ennen. Pitkittynyt sota tiesi jatkuvia väenottoja.

Samaan aikaan pieneksi jääkaudeksi nimetty säätila koetteli Eurooppaa eri puolilla. Kasvukausi jäi usein lyhyeksi ja kesät olivat hyvin sateisia. Koko maassa kärsittiin nälkää ja vilua. Juuri kun työväkeä olisi tarvittu ruuan hankkimiseen, parhaassa iässä oleva miesjoukko otettiin sotaväkeen palvelukseen. Rannikkoseudun asujia pelasti osittain kalastus, niin kuin aiemmin ja myös tulevana nälkävuosina. On siis ihme, että asukkaat saivat aikaan oman kirkkorakennuksen, vaikka vaatimattomankin.

30-vuotisen sodan päättyminen ei suinkaan tuonut rauhaa valtakuntaan, sillä Euroopan kuninkaat kävivät jatkuvasti sota milloin yhtä valtiota vastaan, milloin toista. Katotilanne vain paheni lähestyttäessä 1700-lukua. Paikoin satoa ei saatu lainkaan, eikä ruokaa saatu edes lähialueilta, sillä katoalue yltyi aina Ruotsiin ja

Liivinmaalle saakka.

Tässä valossa on ymmärrettävää, että kirkkorakennuksesta huolehtiminen ei ollut kansan ajatuksissa aivan ensimmäisenä. Merimaskun kirkko alkoi rapistua, kuten yleensä käy hoitamattomalle puurakennukselle.

Uusi sota tuo kauhun ja pelon

Eikä sotaa tarvinnut kauaa odotella. Suuri pohjan sota syttyi 1700. Useat Euroopan maat tekivät sopimuksen suurvallaksi noussutta Ruotsia vastaan. Jälleen kerran suomalaisia miehiä nostettiin väkeen puolustamaan Ruotsin mahtia. Venäjä huomasi tilaisuuden valloittaa Suomen alueen. Vähitellen venäläiset joukot etenivät idästä kohti länsirannikkoa. Ennen Napueen taistelua 1714 oli tsaari Pietari Suuri määrännyt Pohjanmaan hävitettäväksi niin perusteellisesti, että ruotsalaiset eivät pystyisi ikinä vastaiskuun. Tämä taistelu päätti varsinaisen sodankäynnin.

Varsinaisen sodan päätyttyä varsinkin säätyläiset (papit, virkamiehet, aatelisto) pakenivat Ruotsiin. Talonpojat luulivat olevansa

turvassa, mutta tuhoaminen ja ryöstäminen ei suinkaan loppunut sodan päättyessä. Alkoi niin sanottu Isonvihan aika 1713 - 1721. Kansan keskuudessa kiersi tarinoita venäläisten raakuuksista. Kokonaisia sukuja hävitettiin tai vietiin Venäjälle orjiksi, rakennukset poltettiin, karja tapettiin, ihmisiä kidutettiin, naiset raiskattiin, irtain omaisuus vietiin sotasaaliina. Pelko heräsi varmaan Merimaskussakin, sillä venäläisiä sotilaita majaili jo Turussakin. Kasakoita kierteli pitkin rannikkoa hävittämässä ja polttamassa taloja.

Sissitoiminta koskettaa Otavan saarta

Turun ympäristö ja lounaisen Suomen saaristo oli yksi kapteeni ja sissivakooja **Tapani Löfvingin** toiminta-alueita. Löfving keräsi tietoja venäläisten liikkeistä ja joukkojen määristä toimitettavaksi Ahvenanmaan kautta Ruotsiin. Eikä hän ainoastaan vakoillut, vaan teki myös erilaisia tihutöitä vai-

Suomen maantieverkosto v. 1740 Tapani Löfving kierteli pitkin Suomea ja etenkin Pohjanmaalla ja Lounais-Suomen saaristossa.

keuttaakseen miehittäjän asemaa.

Löfving on kertonut hyvin tarkkaan toimistaan sissinä. 1714 hän on matkannut Turusta Naantalin kautta Rymättylään, Nauvoon ja Kemiöön veneellä. Myöhemmin 1715 Löfving kierteli Ahvenanmaan saaristoa, Turkua ja sen ympäristöä tehden tihutöitä venäläisiä joukkoja vastaan. Kerran hän muistelmissaan mainitsee läheneensä Rymättylästä kerjäläiseksi naamioituneena Turkuun. Usein Löfving teki matkojaan jalkaisin. Nytkin hän saattoi kulkea kerjäläisenä jalan. Paras reitti silloin kulki Merimaskun kirkon ohi mantereelle ja polkuja tai maantietä pitkin Turkuun. Vaikkei Löfving mainitsekaan reittiä, niin olettaa voisi hänen käyttäneen tätä kulkuväylää. Tuona vuonna hän teki useita retkiä Lounais-Suomen saaristossa. Mitään mainittavampaa ei tuolla matkalla sattunut, koskapa hän ei asiasta kerro enempää.

Hautajaisten yhteydessä muistoksi jätetyt miekat noin vuodelta 1780.

Mysteeri kirkkorakennuksessa

Miehityksen päätyttyä ja venäläisten poistuttua alueelta alkoi elämä palautua uomiinsa. Ruotsiin paenneita säätyläisiä ja myös talonpoikia alkoi vähitellen palata kotiseudulleen. Palanneita ei kuitenkaan otettu vastaan yhtään lämpimämmin kuin aiemmin Venäjältä tulleita viranhaltijoita. Lieneekö Merimaskun kappalainen ollut Ruotsissa paossa, sillä tuolta ajalta Merimaskun kirkonkirjoissa ei ainakaan Sukuhistoriallisen seuran taikka Hiski-tietokannan kautta merkintöjä löydy. Samoin luetteloissa lista Merimaskun kappalaisista alkaa vuodesta 1722. Jos näin on, ei ole ihme, jos hävitys on kohdannut kirkkorakennusta. Uusi - nykyinen - kirkko valmistui ripeästi jo 1726.

Vanhasta kirkosta on siis säästetty ainakin alussa luettellut esineet, mutta saarnatuoli on hienoinen mysteeri. Jokainen kirkossa kävijä huomaa, että alun luettelossa kerrottu ”mustaksi ja valkoiseksi, kullatuilla ja hopeoituilla listoilla” varustettu saarnatuoli ei vastaa nykyistä saarnatuolia.

Ensimmäisen saarnatuolin mainitaan olevan vuodelta 1658 ja maalaukset tehdyn kymmenen vuotta myöhemmin. Minne katosi vanha saarnatuoli yli 300 vuodeksi ja miten sen osia saattoi löytyä 1769 rakennetusta kellotapulista. Nimittäin vuonna 1953-1954 kirkon ja kellotapulin peruskorjauksen yhteydessä löysi konservattori **Lindqvist** tapulista pois siivotusta lautakasasta alkuperäisen saarnatuolin osia. Hänen ehdotuksestaan **Juho Veistinen** sai tehtäväkseen tehdä tämän vanhan saarnatuolin mallin mukaan, käyttäen mahdollisuuksien mukaan vanhoja, alkuperäisiä osia. Missä lienee ollut se saarnatuoli uuden kirkon ja kellotapulin valmistumisen välillä ja miksi se oli lopultakaan säilytetty?

Ne miekat

Niin, ne miekat. Sain Museokeskukselta tutkija **Tom Bergrothilta** vastauksen kyselyyni, että miekat ovat ruotsalaisia, jalkaväen upseerimiekköitä, noin vuodelta 1780. Ne ovat hyvin tyypillisiä aseita ja näitä löytyy useista kirkoista sekä Ruotsissa että Suomessa. Miekat on usein jätetty kirkkoon muistoksi vainajasta, siitä kertoo miekan kahvasta riippuva surunauha. Niillä ei siis ollut mitään tekemistä edellä kerrottujen mullistusten kanssa. ☚

Lähteet

Tapani Löfvingin päiväkirja: www.lonnrot.net/etext.html#L%C3%B6fving
Myötätuulta Merimaskussa -lehti, 1998/syyskuu
Wikipedia: Suuri Pohjan Sota, Suuret kuolonvuodet
Matti Huovinen: Merimaskun kirkko -esite.

Kalaan Merimaskun "vesille"

Teksti ja kuvat: Jani Ollikainen

Joulukuista ahvenen kalastusta Kirkkosalmessa

on mahdollisuus saada narrattua ahventa sekä kuhaa.

Veneellisen kalapaikat

Kun kalastajalla on käytössään vene niin silloin aukeaa oikea kalastajan eldorado.

Kirkko- sekä Särkäsalmi läheisine saarinen ovat veneestä kalastavalle unelma ahven- ja kuhapaikkoja. Kirkkosalmi on parhaimmillaan syksyllä kun taas Särkäsalmen ympäristöstä voi ahventa ja kuhaa pyytää koko sulaveden ajan menestyksekkäästi. Käymisen arvoisia paikkoja varsinkin ahvenen kalastajalle on lähes äärettömästi. Kaitan- ja Kilvensaarten ympäristöt suorastaan kuhisevat ahvenia. Luonnonmaan pohjoiskärki eli Latonpää on käymisen arvoista aluetta. Hyvän ahven-/kuhapaikan tunnistaa kun tutkii merikortista tai kaikuluotaimen näyttöä ja etsii syvänteiden ja matalikoiden välisiä rinteitä. Myös hauenkalastajille löytyy kaislikkorantaa kilometri tolkulla joissa komean kokoiset hauet vaanivat saalistaan. Haukipaikoista mainittakoon Iskolan, Liianmaan, Kaitan ympäristöt. Haukivieheistä tehokkaita ovat erilaiset lusikkauistimet, lipat ja vaaput.

Muu kalastus

18–64-vuotiaiden tulee suorittaa kalastonhoitomaksu, joka oikeuttaa viehekalastukseen yhdellä vavalla ja vieheellä*. Muuhun kalastukseen kaiken ikäisillä tulee olla lisäksi paikallinen kalastuslupa

Kalastonhoitomaksun voi hankkia koko vuodeksi, seitsemäksi vuorokaudeksi tai yhdeksi vuorokaudeksi. Luvat voi maksaa internetin kautta osoitteessa: www.eraluvat.fi, tai soittamalla palvelunumeroon 020692424 (arkisin klo 8–16). Myös R-kioskit ja Metsähallituksen luontokeskukset myyvät lupia. Vesialueen omistajan lupia ja yhtenäislupia myydään mm. kalastusvälineeliikkeissä, huoltoasemilla ja infopisteissä sekä verkkokaupoissa. Muiden muassa Metsähallituksen myymät vieheluvat valtion vesille voi hankkia myös kännykällä.

Kalastuskohteen kalastusmääräykset on saatavilla yleensä luvanoston yhteydessä tai internetistä. Lisäksi noudatetaan valtakunnallisia rauhoitusajoja ja kalojen alamittoja, joista voi olla paikallisia poikkeavia määräyksiä. Muista myös huomioida muut. Kun et

Kuhaaalis on helppo napata Kirkkosalmessa ilman venetäkin..

Merimaskun lähivedet soveltuvat oikein hyvin vapaa-ajan kalastukseen. Vedet ovat varsin kalaisat ja ahvenet, kuhat ja hauet viihtyvät vesillä oikein hyvin. Menestykselliseen kalastukseen ei välttämättä tarvitse edes venettä.

"Veneettömän" kalapaikat.

Särkänsaaren ympäristö soveltuu rannalta kalastukseen ja alueelta onnistuu oikein hyvin ahvenen jigailu ja saattaa sieltä saada mitallisen kuhan tai komean hauenkin. Lisäksi särkänsaaren eteläpuolelta saattaa keväällä saada myös siikaa pohjaongella. Myös silakan litkaus touko-, kesäkuussa on tuloksellista. Ja näitä silakoita juuri isot ahvenetkin jahtaavat.

Kirkkosalmien rannan laitureilta nappaa ahven ja kuha. Rantamakasiinin laituri ja lossirannan bensalaituri ovat ahvenen ja kuhan jigikalastajien "mekka". Laiturit ovat Naantalien seudun yhden ellei parhaimmat syyskalapaikat veneettömille kalastajille. Laitureilta hyvän syönnin osuessa kohdalle voi saada pienellä vaivalla komeat paistinkalat. Kirkkosalmella sekä Särkäsalmella veden virtaus tuo hankalimman haasteen kun jigipään painon pitää olla 7g–25g välissä. Eli kalastajan on hyvä varustautua eri painoisin jigipäin ja toki myös jigirunkoja on hyvä olla erivärisiä ja mallisia. Kalan mallinen taitaa olla tänä päivänä yleisin, värin vaihdeltaessa kirkkaan oranssista luonnonkalaa jäljitteleviin väriin ja malleihin. Nykyään myös liejutaskurapua imitoiva jigi tai viehe on osoittautunut tehokkaaksi varsinkin ahventen pyynnissä. Myös Apajan laiturilta

Kalastusluvat

Suomessa pääsee kalastamaan helposti. Onginta, pilkintä ja vuodesta 2016 alkaen myös kalastus silakkalitikalla ovat maksuttomia yleiskalastusoikeuksia* eli niihin ei tarvita mitään lupia tai maksuja. Lisäksi alle 18-vuotiailla ja 65 vuotta täyttäneillä on maksuton oikeus viehekalastukseen yhdellä vavalla*.

mene kalaan liian lähelle asuttua rantaa, välttävät turhan häiriön tuottamisen.

Kalaan pääsee edullisesti. Kalastonhoitomaksun hinta on 39 €/vuosi, 12 €/7 vrk ja 5 €/vrk. Vuoden järvilupa maksaa yleensä muutamia kymmeniä euroja ja koskikohteissa päivälupa maksaa muutamasta eurosta muutama kymmeneen euroon. ☹

Ei mittään tulitikui olis?

Teksti: Maarit Lineri
Kuvat: Anne Linja, Seppo Ansamaa, Maarit Lineri

Virttä veisaamassa vas.
Maikku Tuomi ja Raina
Karvonen

Kosioretki Hyvärisellä.
Puhemiehenä Kari Lineri.
Hyvärisen lapset vas. Anni
Helenius, Elli Kyläkoski
ja Teemu Lineri. Etualalla
Sanna-Maija Rautakoski,
taustalla Kauko Pajukoski

Kesän ilopillerit: Anni
Helenius, Elli Kyläkoski ja
Teemu Lineri.

Saunakohtaus sai joka
kerta kohahduksen
katsomossa ja hyvät
aplotit

Itse isännät neuvonpidossa.
Vas. Kari Lineri ja Tauno
Hovirinta

Merimaskun teatteri esiintyi nyt neljättä kesää Kollolan pihalla. Oman periaatteensa mukaan esitykseksi oli valikoitunut vanha klassikko ”Tulitikkuja lainaamassa”

Talvella valittu näytelmä osoittautui haastavaksi jo kevään harjoitusten alettua - huomattiin nimittäin, että lukuisista etsinnöistä huolimatta kaksi näyttelijää uupui. Lopulta ratkaisuksi löydettiin ohjaajan ja taiteellisen johtajan astuminen näyttämölle.

Monia muitakin asioita oli ratkaistavana: miten vaihtaa katsojien edessä näyttämökuvaa, kun esirippua ei ole ja miten ratkaistaan sian esiintyminen näytelmässä. Nämä nyt ainakin ensiksi.

Ensi-iltaan mennessä kaikki ongelmat oli ratkaistu. Tilan vaihdot kerrottiin katsojille erillisistä kirjaimista koostetuilla teksteillä ja sika esiintyi modernina versiona - virtuaalisesti. Molemmat ratkaisut osoittautuivat yleisönkin mielestä hauskoiksi yksityiskohdiksi. Kun Ihalainen ja Vatanen juoksivat kiljuvan, olemattoman sian perässä pitkin näyttämöä, kuului aina silloin tällöin katsomosta kyselyjä: ”Missä se sika juoksee, näitkö sä sitä?” Voi siis sanoa, että toimi.

Kesän ilopillereinä olivat taas kerran lapset, niin näyttämöllä kuin kulissemiinkin. **Elli Kyläkoski, Anni Helenius** ja **Aapo Lineri** ansaitsevat erityismaininnan tunnollisesta ja muitakin innostavasta osallistumisestaan joka ikiseen esitykseen.

Elokuu taas lasten kuu

Alunperin oli jälleen ollut tarkoitus esittää lasten itsensä kehittämä ja esittämä näytelmä samaan aikaan pääesitysten kanssa neljänä lauantaina. Näytelmä olikin jo melko valmis, pientä hiomista vailla. Lopulta kuitenkin näyttelijät liukuivat pikkuhiljaa kuka minnekin ja koko esitys oli peruttava. Vain muutama harjoitus ehdittiin pitää. Harmillista.

Siitä huolimatta teatteri halusi pitää kiinni jo tavaksi tulleesta lasten iltapäivästä elokuussa. Tällä kertaa sirkusta ei saatu siinä mitassa kuin edellisessä vuonna, mutta tuttu pelle ja jonglööri olivat kuitenkin hauskuuttamassa lapsia. Näiden lisäksi myös tuttu Kurnuttava Sammakko saapui vieraaksi. Tämä iltapäivä malla ”kylällä” tuntuu olevan lapsiperheille tärkeä tilaisuus, sillä nytkin pikkukatsojia vanhempineen ja iso-vanhempineen oli runsaasti paikalla. Ensi kesänä varmasti jatketaan. ☘

Kaisa Karhuttarella. Vas.
Kari Lineri, Margit Lehtinen
ja Tauno Hovirinta.

Hetkeä ennen katastrofia.
Vas. Terjo Vihersalo,
Maikku Tuomi, Pirkko-Liisa
Heinonen, Tapio Pajukoski,
Raina Karvonen ja Ulla-
Maija Karjalainen.

Pientä sisäpiirihuumoria.

Elokuussa vietettiin taas perinteistä lasten iltapäivää. Pellen lisäksi mukana oli teatteri Kurnuttava Sammakko ja jonglööri Kai Kuutamo.

Ei kesää ilman rakennushommia Kollolassa

Teksti: Maarit Lineri
Kuvat Ritva Pajukoski, Maarit Lineri

Rakentaminen aloitettiin peruspilareiden valamisella. Työ oli tarkkaa, sillä valmisrakennus ei anna senttiäkään anteeksi. Rakentamassa Teemu ja Kari Lineri.

Mukana pystytystalkoissa olivat Teemu Lineri, Erkki Rantala, Tapio Pajukoski, Kari Lineri ja Tauno Hovirinta. Kuvasta puuttuu Ulla-Maija Karjalainen.

Varasto valmistui kesäteatterin ensi-iltaan. Kuvassa tyytyväiset näyttelijät väliajalla.

Kollolassa riittä jokaiselle kesälle rakennusprojekteja. Milloin kunnostetaan tai korjataan vanhaa, milloin taas rakennetaan ihka uutta.

Jo edellisenä kesänä oli teatterin piirissä noussut tarve saada Kollolan varastorakennus. Se voisi palvella sekä Merimasku-Seuran, että Merimaskun Teatterin tarpeita. Kollolassa säilytetään erilaisia työkaluja ja tarvikkeita periaatteessa museaalisissa rakennuksissa, joihin ne eivät kuuluisi. Myös teatteri käyttää kesäisin rakennuksia varastointiin ja pukuhuonetiloina, jolloin toiminta kuluttaa rakennuksia tarpeettomasti.

Uusi varastorakennus seuran ja teatterin tarpeisiin Päätettiin siis lyödä voimat yhteen ja suunnitella pihapiirin ulkopuolelle omat varasto-/pukuhuonetilat. Heti alkuun kävi selväksi, että parhaiten sellainen rakennus onnistuisi valmiina tilaten. Maaliskuussa seuran kokouksessa päätettiin hankkeen etenemisjärjestyksestä, mutta koska oli kiire saada varasto käyttöön jo kesäkuun alusta, ei lähdetty toimimaan ”pidemmän

kaavan mukaan”, vaan tarkoituksenmukaisuus ratkaisi.

Ensin oli kuitenkin käännättävä tieteen kaupungin teknisen- ja museotoimen puoleen. Kumpikin näytti heti vihreää valoa. Niillä perusteilla oli helppo lähteä etsimään netin kautta molempien tarpeita vastaavaa rakennusta. Sellainen löytyi ja rakennuspiirustukset saatiin heti valmistajalta rakennuslupaa varten sillä ehdolla, että jos lupaa ei tule, niin tilaus raukeaa. Epäilyistä huolimatta lupa heltisi jopa niin, että kaupunki itse oli luvan hakijana ja päätös tuli päivässä. Kiitos siitä.

Pohjasepelit lahjoitti **Mikko Pajunen** ja tasoituksesta huolehti **Jani Sariola**. Kiitos heillekin osallistumisesta. Peruspilarien valu alkoi huhtikuun lopussa ja pystytystalkoot olivat toukokuun puolessavälissä. Talkooporukkana heiluivat eri vaiheissa **Erkki Rantala, Ulla-Maija Karjalainen, Teemu Lineri, Tauno Hovirinta, Kari Lineri, Tapio Pajukoski ja Maarit Lineri**. Toukokuun loppuun mennessä varasto oli enää kattohuopia vailla. Varasto saatiin käyttöön juuri sopivasti ennen teatterin esityksiä. Ensi kesänä varasto saa punamullan pintaansa ja kunnan rappuset.

Torpan salin lattiaremontti Jo muutaman vuoden oli havaittu, että Kollolan torpan salin lattia painuu jalkojen alla päätyikkunan alapuolella. Tiedossa oli, että vesi oli juossut juuri tällä kohdalla vuosia talon alle. Seinän alaosa oli suojattu jo Merimaskun kunnan aikana laittamalla sokkelin ja maan väliin tervapahvia. Se ei kuitenkaan estänyt vettä edelleen valumasta

Salin päätyikkunan alta lattia oli täysin lahonnut.

Purkutyö oli todella pölyistä hommaa. Suojanaamarin takana häärii Tapio Pajukoski

Lattian alta löytyneen sanomalehden päiväys kertoi edellisen korjauksen ajankohdan.

Eristemateriaalina oli käytetty erilaisia materiaaleja. Kuvassa alimmaisena oli risukimppuja ja paperinpaloja.

Kauko ja Tapio Pajukoski rakensivat lattian tukirakenteita myöden uudelleen.

kalliota alas suoraan talon alle, vähän se kuitenkin suojasi rakennusta vettymästä täysin. Talon päädyn salaojitus talon alle sukeltavan kallion tähden on vaikeaa.

Kauko Pajukoski ilmoitti Merimasku-Seuran kokouksessa aloittavansa purkaa lattiaa ja korjaavansa sen. Purun ja korjauksen hän ilmoitti tekevänsä veljensä **Tapion** kanssa. Miehet eivät kyllä tienneet, mitä lattian pinnoitteen alta löytäisivät.

Lattian päällimmäisenä pinnoitteena oli muovimatto, joka oli asennettu oletettavasti joskus 70-luvulla. Se oli jo pahoin kuitistunut ja noussut saumoistaan ylös. Sen alta paljastui kovalevy, jonka päälle matto oli liimaamatta asennettu. Se, mitä levyn alta alkoi

paljastua olikin mielenkiintoista.

Levyn alla oli punaiseksi maalattu ponttilautalattia, joka oli varsinkin ikkunan alta lahonnut. Samoin vetelivät lattiajuoksut viimeisiään. Vähitellen selvisi, että tuhoa lisäsi kivilatomusperustuksen kivien välien tukkiminen laastilla.

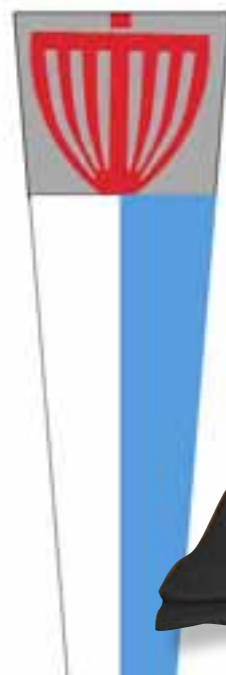
Ensimmäinen tehtävä oli siis purkaa vanha lautalattia ja poistaa juoksujen välistä sahanpurut. Sahanpurut olivat jo hienoa, lähes pölyä ja purkutyö oli melkoisen pölyävää hommaa. Sahanpurun alla oli kirjava materiaalikokoelma sanomalehtiä, haltex-levyjä ja muuta paperitavaraa. Sanomalehtien päivämääristä kävi ilmi, että työ oli tehty vuonna 1960. Tämän kerroksen oli tarkoitus estää puruja varisemasta alapuolelle. Puruker-

rosta piti aloillaan löyhästi sieltä täältä nauloilla juoksujen alapuolelle kiinni naulatut lankut. Tämä eristekerros ei ollut kuin 10-15 senttiä paksu. Kaikkein erikoisin ratkaisu oli siinä lattian osassa, mikä on salin viimeisimmässä laajennuksessa. Tämä laajennusosa on vain 130 sentin mittainen. Siinä oli purujen, paperien ja lautakerroksen alla risunippuja. Eipä ihme, jos salin lattia on ollut kylmä.

Nyt purettiin kaikki sisäpuoliset rakenteet maata myöden ja lattia rakennettiin kokonaan uudelleen. Kivijalan tuuletusaukot avattiin ja reiät suojattiin verkoilla. Eristeitä ei asennettu, sillä taloa ei ole tarkoitus käyttää kylmänä aikana. Nyt talon salin lattia kestää taas käyttöä. ☘

Merimaskulaisia muistoja lahjaksi

Merimasku-Seuralla on jatkuvasti myynnissä useita nimenomaan Merimaskulle suunniteltuja tuotteita, joita et saa mistään muualta.

Merimaskun isännänviirejä edelleen saatavilla. Hinta v. 2016 60 €. Viirin koko: 450 x 50 cm.

Metallinen kynttelikkö 100€

Arvokkain tuotteemme on Merimaskun kirkon vanhan kynttelikön kopio. Kynttelikön korkeus n. 55 cm. Hinta toistaiseksi 100 €. Vain muutama kappale enää jäljellä

Vaihtelevasti on saatavana Merimaskun T-paitoja, Merimaskun isännänviirejä ja postimerkkejä. Lisäksi on erilaisia mukeja ja pöytätabletteja erilaisin merimaskulaisaihein, Myötätuulta Merimaskussa -lehtiä eri vuosikertoja, Kollola-kirjoja, vanhoja karttoja, sekä Merimaskun reimari -matkamuistoja. Uutuutena myös jääkaappimagneetteja sekä Merimaskun lokki -aiheisia eko-puuvillakasseja. ☞

Uutuudet: jääkaappimagneetit 5 €/kpl

SÄHKÖTIIMI ILOy

MEILTÄ KAIKKI SÄHKÖTYÖT, MYÖS ILMALÄMPÖPUMPUT JA NIIDEN ASENNUKSET

Autokatu 8, 20380 Turku
Tsto 020 7188 300
Faksi 020 7188 301
toimisto@sahkotiimi.com
www.sahkotiimi.com

- Asennuspalvelu
- Tarvikemyynti
- Urakointi
- Suunnittelu
- S1 oikeudet

Tervetuloa Ravintola Pohjakulmaan

Yleisölle

Saaristolaispitöpöytä sunnuntaisin maaliskuusta joulukuun.

Saaristolaislounas juhannuksesta elokuun puoliväliin tiistaista lauantaihin.

Ryhmät ja yksityistilaisuudet

Ympäri vuoden sopimuksen mukaan. 200 asiakaspaikkaa, A-oikeudet.

Pitopalvelu

Täyden palvelun pitopalvelu.

Ravintola Pohjakulma
Rymättyläntie 1089 NAANTALI
P. 02 2522 771
ravintola@pohjakulma.fi

Kaikki itse valmistettua

www.pohjakulma.fi

- KOTI-JA ULOKOMAA-MATKAT
- LENTOLIPUT • SEURAMATKAT
- RÄÄTÄLÖIDYT MATKAPAKETIT
- TILAUSAJOT • HOTELLIT

Luostarinkatu 18, 21100 Naantali, 02-4321 277

www.naantalinmatkakauppa.fi

Täyden palvelun hautaustoimisto

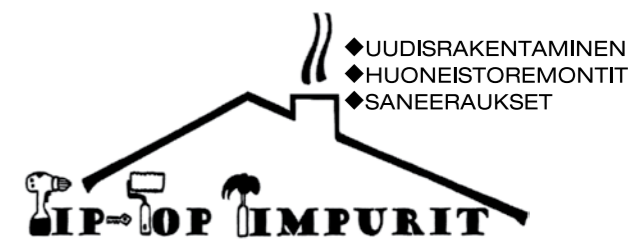
Henrikinkatu 2
21100 Naantali
p. 4353 126

Kun elämä päättyy, läheisille jää paljon järjestettävää. Neuvomme tarvittavissa asioissa.

HAUTAUSPALVELU

www.pietet.fi

On homma mikä vaan, TIP-TOP avun tarjoaa!

KRÄKILÄNTIE 22, 21160 MERIMASKU
PUH 040 5009 516, FAX (02) 4369 863
timo.tammelin@luukku.com, outi.torkkel@gmail.com

Parturi Hirsimäki & Aura

Hilkka ja Pirjo

Tmi Anu Aura

ilman ajanvarausta

Uolevi Raadenkatu 1, 21100 Naantali,
Puh. 02-4351 764

PlusTerveys -merkistä tunnet korkeaan laatuun ja palveluun sitoutuneet hammaslääkärit ympäri Suomen. Sinulle PlusTerveys merkitsee hyvää huolenpitoa. Taidolla ja ymmärtäen

HAMMASLÄÄKÄRI
ANNE LINJA

Tuulensuunkatu 8, NAANTALI
Puh. 02-4353 450

Viralliset Passikuvat HETI MUKAAN

- myös sähköisesti -
ilman ajanvarausta

Kunnon kuvat nopeasti! Teetä digikuvasi netissä:
www.kuvamestari.fi/kuvatilaus.fi

Palvelemme: ma 9-18, ti-pe 9-17, la 9-13

KUVAMESTARI Kalefoto

Raisiokatu 2, 21200 Raisio - 010 322 8010 - www.kuvamestari.fi - raiso@kuvamestari.fi

*Hyvää Joulua
&
Onnekasta Uutta Vuotta*

